ಡಾ|| ಕೆ.ಜಿ. ವಸಂತಮಾಧವ

ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನದ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಆಕರಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಂಚಗಂಗಾವಳಿಯ ನದಿಮುಖದಲ್ಲಿದೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ (ಗಂಗಾವಳಿ ಅಥವಾ ಪೋರ್ತುಗೀಜರ ಕಂಬೊಳಿಯಮ್). ಈ ಸ್ಥಳದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಈ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸವಂಥಾದ್ದು. ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಭಾಷೆಯ ಆಕರಗಳು. ಪಣಜಿಯ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪತ್ರಗಳು, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡತಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಗೊಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ 17ನೇಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ.

ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಆಕರಗಳು

ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯ ಪತ್ರಗಳು, ಗೋವೆಯ ವೈಸರಾಯ ಕೊಂಡಿಲಿನ್‌ಹಾರೆನ್ ದಿನಚರಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಗ್ರಂಥಗಳಾದ 'ಏಷ್ಯಾದ ಪೋರ್ತುಗೀಜಾ' ಹಾಗೂ 'ಕೊನ್‌ಕ್ವಿಷ್ಟಾ ಸ್ಪಿರಿಚ್ಯುಯಲ್ ಡಿ ಒರಿಯಂಟ' ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಫೆರಿಯಾ ಸೋಜಾ ಮತ್ತು ಪಾವ್ಲುಲ್ ದಾತ್ರಿನಾದಾದಿ. ಈ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಫಾದರ್ ಹೆರಾಸ್ ಮತ್ತು ಡಾ|| ಬಿ.ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಹೊನ್ನೆಕಂಬಳಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದಯ ಸಣ್ಣವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಇತಿಹಾಸಗಾರ ಫೆರಿಯಾ ಸೋಜಾ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೊನ್ನೆ ಕಂಬಳಿಯವರು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು ಎಂದು ಇವನು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ[1]. ಪೋರ್ತುಗೀಜ - ಸ್ಪೇನ್ ದೊರಗಳೂ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೈಸರಾಯರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬಸ್ರೂರಿನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ರಾಜಕೀಯಲಾಭಗಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. ಈ ದಾಖಲೆಯ ಪತ್ರಗಳು ರೆಮಿಟ್ಟಡೊಸ್ ಇಂಡಿಯ ಮತ್ತು ಪಿಸ್ಸುರ್ಲೆನ್ಕರ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅಸೆಂಟೊದಲ್ಲಿವೆ. ಪೋರ್ತುಗೀಜ ನಾವಿಕ ಗಂಗೋಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ವಿಚಾರ ವೈಸ್ ರಾಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಪತ್ರವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ನೌಕಾದಳಪತಿ ಮೆವೇಜಸ್ 16 ಜನವರಿ 1650ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಪತ್ರದಂತೆ "ಸುಂದರ ಮನೋಹರವಾದ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ದ್ವೀಪವು (ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪವು), ಭತ್ತ ಮತ್ತು ತೆಂಗು ತಾಳೆ ಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 20,000 ಚೀಲ ಅಕ್ಕಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವು ನಮ್ಮ ವಶವಾದೊಡನೆ 1500 ಖಂಡಿಮೆಣಸು ಮತ್ತು ಇತರ ಹಣ ತರುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಲಾಭ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲಿನ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನುರಿತ ನಾವಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜ ನೌಕಾದಳದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಲಬಾರು ಸಮುದ್ರಗಳ್ಳರಿಂದ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಸರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕುಸ್ರಾದಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಲಾಭವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರಿಂದ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚು ಮಾಡದೆ ರಾಜಕೀಯ ನಿಪುಣತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಪಡೆಯ ಬೇಕು"[3].

ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ಅಭದ್ರತೆಯ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಬಸ್ರೂರಿನ ವರ್ತಕರಿಂದ ಪಡೆದು ಕೊಂಡದ್ದು, ಇದನ್ನು ಇವರು ದ್ವೀಪಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪದಿಂದ ವಿಫಲವಾದದ್ದು, ಕ್ರೈಸ್ತ ಜನರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಯರ ಮತ್ತು ಕೆಳದಿವೀರಭದ್ರನ ವಿರೋಧ

ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು[4]. ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪೋರ್ತುಗೀಜರನ್ನು ಓಡಿಸಿದ್ದು, ನಂತರ ಕೆಳದಿ ಕ್ಷಿರಿಯ ವೆಂಟಪ್ಪನಾಯಕನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಕೆಳದಿ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಂದ ಕಸಿದು ಕೊಂಡದ್ದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಲವು ಪೋರ್ತುಗೀಜ ದಾಖಲೆಗಳು (1630-1668) ತಿಳಿಸಿವೆ[5]. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪೋರ್ತುಗೀಜ ದಾಖಲೆಗಳು (ಪಿಸ್ಸುರ್ಲೇನ್ಕರ್ ಸಂಪಾದಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ ಅಸ್ಸೆಂತೋಸ್) ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಉದಾ: ಕ್ರಿ.ಶ. 1632ರ ದಾಖಲೆಯ ವರದಿಯಂತೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ 5,000-5,714 ಸೆರಫಿಯಸ್ ಇದುದ್ದನ್ನು 50,000 ದಿಂದ 57,140 ಸೆರಫಿಯಸ್ ನಷ್ಟ ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದು. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 20,000 ಚೀಲ ಜಿರಸಾಲ ಜಾತಿಯ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೆ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ[6]. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಿತರ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳಾದ ತೆಮೆಗು ಕಬ್ಬು, ಅನಾನಸು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿಸಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ, ಎಂದು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ರೇವು ಆಗಲು ಕೆಲವು ಕುಂದುಕೊರೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಕೆಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಇವರ ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಉದಾ: ಏಪ್ರಿಲ್ 26 - 1636ರ ವೈಸ್‌ರಾಯರ ಸಲಹಾಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯಂತೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ನದಿ ಸುಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ಭಾಗ ಪ್ರತೀವರ್ಷ (ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಕುಂದಾಪುರದ ಕೋಟೆ ಇದೆ) ಹೊಯಿಗೆ ತುಂಬುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಡಗುಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ರೇವು ಸ್ಥಳವನ್ನು 1 ಮೈಲು ಉತ್ತರದ ಸಮುದ್ರ ಕನಾರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು ಇದನ್ನ ಸಾಧಿಸಲು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಪುಗೋಡೆಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡೆಸಲು ವಿಪರೀತ ಖರ್ಚು ಆಗುತ್ತದೆ. [7]ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ದ್ವೀಪ ಮಾಡಲು ಕಾಲುವೆ ತೋಡಿಸಿದ್ದು[8] ಅದು ಉಸುಕು ತುಂಬಿ ಹಾಳಾದದ್ದು, ಈಕೆಲಸ ಮುಂದುವರೆಸಿದರೆ ಬಹಳ ಕೆಡುಕು ಇದೆಯೆಂದು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಮನಗಂಡದ್ದು ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇವರ ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರೇವಿನಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಕರ ಬಿರುಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಅವರಿಂದಾದ ನಷ್ಟದ ಬಗೆಗೂ ಕೆಲವು ಪೋರ್ತುಗೀಜ ದಾಖಲೆಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ ಉದಾ 1652 ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿತು. ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ನೌಕೆಗೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ನದಿ ಮುಖವನ್ನು ದಾಟಿ ಬರಲಾಗಲಿಲ್ಲ[9]. ಆದರೂ 1651ರವರೆಗೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿಮೆಣಸು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ದೊರಕುತಿದ್ದವು, ಎಂದು ಗೋವೆಯ ವೈಸರಾಯ ರಾಯಭಾರಿ ಅಂತೋನಿಯೂಕೊರೆಯಾನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[10]

ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರ ವಶ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ ಗೋವೆಯ ವೈಸರಾಯ್ ಕೊಂಡಿಲಿನ್ ಹಾರೆಸ್, ತನ್ನ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ದ್ವೀಪವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಗೋವಾದಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತರನ್ನು ವಲಸೆ ತರುವ ಯೋಚನೆ ಇವನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯರೊಳಗಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಘರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಯಾದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇವನ ವರದಿಯಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ತಾಂಡೇಲರು ಕೋಟೆಯಸಮೀಪದ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಕ್ರಾಸನ್ನು ತೆಗೆದು ವೀರಭದ್ರ ನಾಯಕ ನಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದರು. ಪಿತನ್ಮಧ್ಯೆ ಈ ಕ್ರಾಸನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ ಜನರು ತಕ್ಷಣ ಸತ್ತುಹೋದರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ವೀರಭದ್ರ ನಾಯಕನು ಕ್ರಾಸನ್ನು ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದೆ. ನಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿಂದುಗಳು ಕ್ರಾಸನ್ನು ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು[11].

ಪಾವುಲ್‌ದ ತ್ರಿನದಾದೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ. ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಮಿಶನರಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿವರಣೆ ಗಳಿವೆ. ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪ್ರಕಾರ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಅಳಿವೆಭಾಗವು ವರ್ಷ ಉರುಳಿದಂತೆ ಹೊಯಿಗೆಯಿಂದ ತುಂಬುತ್ತಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ

ನದಿಯ ಆಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾಬಂದಂತೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಇನ್ನೊಂ ದು ಬದಿ (ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಆಳ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಭಾರವಾದ ಹಡಗುಗಳು ಭರತದ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಳಿವೆ ದಾಟಿ ಬಸ್ರೂರಿನ ಕೋಟೆ ಮುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಮಲಬಾರು ಕಡಲುಗಳ್ಳರು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಅಳಿವೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ರೂರು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಯಾವಸಹಾಯವು ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ" ಇವನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪವಿದ್ದ 1000 ಪಗೋಡಾ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಇರುವ ಶಿವ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕೆಡವಿ ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಇಗರ್ಜಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು[12].

ಪಣಜಿಯ ಪತ್ರಾಗಾರದ ಕನ್ನಡಪತ್ರಗಳು

ಈ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂರು ಇವೆ. ಒಂದನೇಯ ದಾಖಲೆ 1631 ಮಾರ್ಚ 7 ರಂದು ಕೆಳದಿಯ ಬಂಡಾಯಗಾರ ವೀರಪ್ಪ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಪೋರ್ತುಗೀಜ ವೈಸರಾಯ್ ಕೊಂಡಿ ಲಿನ್‌ಹಾರೊಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದ. ಈ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ವೀರಪ್ಪನು ಕೊಟ್ಟ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದ ಗಡಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ಮುಗುವಿನ ಗ್ರಾಮದ ಗಡಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮಾರಸ್ವಾಮಿ[13] ದೇವಾಲಯದವರೆಗೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗುಹೇಶ್ವರ[14] ಮತ್ತು ಮಾರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದುವೆಂದೂ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಮುಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ಈ ದಾಖಲೆಯು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡುಬರಲು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಅಡ್ಡಬರಬಾರದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಅವರವರ ಜಾತಿ, ನೀತಿ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಆಸ್ಪದವಿರಬೇಕು. ಈ ಶರ್ತಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟುವ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೆಳದಿವೀರಪ್ಪ ನಾಯಕ ನು ನೀಡಿದ್ದನೆಂದು ಈ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿ ದುಬರುತ್ತದೆ. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಿಂದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಳಯಾಳದವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಾರದು. ಬಸ್ರೂರಿನಿಂದ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ 100 ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪವಿದ್ದ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗಿದ್ದ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನ ತೋಟ ವೀರಪ್ಪನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಪರಿಹಾರರ್ಥವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದ ಬಳಿ ಇರುವ ಭೂಮಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕರಿಮೆಣಸನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರಯದಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ವೀರಪ್ಪನಿಂದ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಡ್ಡಾಯವಿರಬಾರದು. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ವೀರಭದ್ರನ ಎರಡು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ವೀರ ಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಪತ್ರಾಗಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ಪತ್ರವು ವೀರಪ್ಪ ಗಂಗೊಳ್ಳೀಯವರಿಗೆ ಇತ್ತ ಹೇಳಿಕೆ ಪತ್ರ. ಇದರ ಕಾಲ 18 ಏಪ್ರಿಲ್ 1631. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪತ್ರ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ (ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದು) ಅಲ್ಲಿಯಜನರು ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ವಿಧಯರಾಗಿ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಅನ್ಯಾಯವೆಸಗಿದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ದೂರು ಹೇಳಬೇಕೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಅಂತಹ ಅನ್ಯಾಯವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ಹೇಳಿದ ವೀರಪ್ಪನ ಭರವಸೆ ಈ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಸ್ಥಾನವರ್ತಕ ನಾರಾಯಣಮಲ್ಯನು ಗೋವೆಯ ವೈಸರಾಯಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕರಿಮೆಣಸು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಗೋವೆಗೆ ಸಲ್ಲುತಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಕರಿಮೆಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿ ನಾಯಕ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಹೇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಡಚ್ಚರು ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆಂದು ಈ ಪತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪತ್ರವು ಗೋವೆಯ ವೈಸರಾಯಿ ಅಂತೋನಿಯೊಡಿಮೆಲೊ ಡಿ ಕೆಸ್ಟ್ರೊಗೆ 26 ನವೆಂಬರ್ 1674ರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕಡಿತ

ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಶವಿದ್ದ ಕಪ್ಪುವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೀಸದಿಂದ ಬರೆದ ದಾಖಲೆ (ಕಡಿತ) ಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ

ಮಳಿಗೆ (ವ್ಯಾಪಾರಕೊಠಡಿ) ಇದದ್ದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಮೆಣಸು, ಕಬ್ಬು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು ಘಟ್ಟದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದ್ದನ್ನೂ, ಬರುತ್ತಿರುವ ಸರಕುಗ ಳಿಗೆ ರಹದಾರಿ ಸುಂಕ ಹೇರುತ್ತಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖವಾ ಗಿದೆ. ಘನವಂತ ಕೊಂಕಣಿಗರು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ನೆಂದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡಿತಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಾತೆವಾಡದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿಯವರೆಗೂ, ಅರೇ ಬಿಯಾ ಮಸ್ಕತ್ ಮಾಲ್ಡೀವ್ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತ್ತು, ಎಂದು ಕೆಲವು ಕಡಿತಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರು ತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಕಡಿತ ದಿಂದ ಕೃಷಿಯು ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಬಹುದು

ಶಾಸನಗಳು

ಇಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು ಇಲ್ಲಿನ ಮಲ್ಲೇರಮಠದ ಎದುರು ಇರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನ. ಇದು ಪ್ರಕಟಿತವಾದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಶಕ 1584 ಪ್ಲವಸಂವತ್ಸರದ್ದು ಈಶಾಸನವು ಕೆಳದಿ ಭದ್ರಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಜಯವರ್ಣ ಗ್ರಾಮದ ಗಣಪತಿ ಮಲ್ಯರ ಪೌತ್ರ, ವಿಠಲ ಮಲ್ಯಯರ ಪುತ್ರ ನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಯನಿಗೆ[15] ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೂದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಬಿಟ್ಟಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ವರಹಗದ್ಯಾಣ 120. ಈ ಶಾಸನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನಾಹುತವಾದ ಹೊಯಿಗೆ ಹಾದ ನಷ್ಟ, ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ನಷ್ಟ, ಉಪ್ಪು ನೀರು ಹಾದು ಕಳಿಯುವ ನಷ್ಟಗಳ ವಿವರ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗೇಣಿ, ತೆಂಗಿನ ಮರಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಈ ಶಾಸನದಿಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ನಷ್ಟ ಹೊಂದಿದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಸಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಗಿನ ಸರಕಾರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆಂದು ಶಾಸನವು ಸೂಚಿಸಿದೆ.[16]

ಇದೇ ಮಠದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಠಲನ ಮಲ್ಯನ ಚಿರಂಜೀವಿ ನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಯನು ಶಕ 1590ರಂದು (ಕ್ರಿ.ಶ. 1668) ಇಲ್ಲಿಯೇ ವೆಂಕಟರಮಣ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ತಾಮ್ರಶಾಸನವು (ಶಕ 1596 ಕ್ರಿ.ಶ. 1671) ನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಯನು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ದೇವರ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪುರ ಮತ್ತು ಕಟಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ 90ವರಹ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಬರುವ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕೆಳದಿ ಚೆನ್ನಮಾಮ್ಮಾಜಿ ನೀಡಿದ್ದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೆರಿಗೆಗಳಾದ, ಬಿಡಾರ, ಸಿದ್ದಾಯಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ, ಭೂಮಿ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಸೆಟ್ಟರು, ಮಠ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನದವರು ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂದೂ ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಕಡಕೆ ಮಠ, ಕಲ್ಲು ಮಠ ಮತ್ತು ಹೆದ್ದಾರಿ ಮಠಗಳು ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಭೂದಾನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗೆ ಯಾವರೀತಿಯ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ದಾನ ಪಡೆದವರು ಮಾಡ ಬಾರದು. ಗುತ್ತಿಗೆ ನಷ್ಟ, ಬೆಟ್ಟುಕೂಡಿದನಷ್ಟ, ಹೊಳೆಹರಿದ ನಷ್ಟಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಈಶಾಸನದಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಭೂಮಿ ಅಳತೆ ಮಾಡಲು 'ಕಾಟಿ' ಎಂಬ ಕೋಲು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಶಾಸನದ ಅಧ್ಯಯನದಿಮದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಇದದ್ದು ಈ ಶಾಸನ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಕೊಡಲಾಡಿಯ ಶಕ 1603 ಕೌದ್ರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಶಾಸನವು ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನು ವೇಣುನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ತ್ರಿಯಂಬಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕೆಳದಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಧರ್ಮ ಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳಿಯ ಬೇಲೇ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ಹಾಕಿ ಫಲ ತೆಗೆದ್ದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ[17].

ಇದೇ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ರಾಮಪ್ಪೈ[18] ಎಡಹಾಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ (ಮೇಲ್ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ). ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕೆಳದಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಪಡೆದನು, ಎಂದು ಒಂದು ಶಾಸನ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಾಗತಿಮ್ಮ ಚಕ್ರಮಠ (ಲಿಂಗಾಯತರ ಮಠ) ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಈ ಶಾಸನವು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಗಮನಿಸುವಂಥಾದ್ದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಪೋರ್ತುಗೀಜ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಭೌಗೋಲಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಇದನ್ನು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು

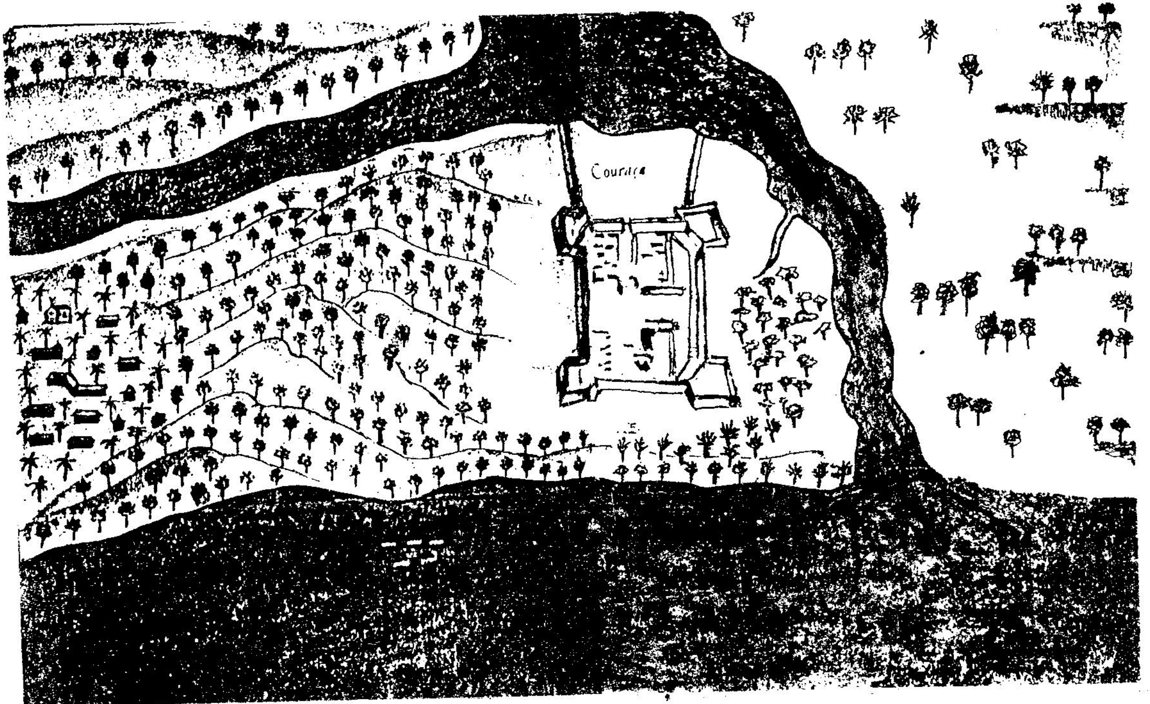
ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದರು ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇವರು ಹಣ ತರುವ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕರಿಮೆಣಸು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಗುವಳಿಗ ಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಭದ್ರತೆ ಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಆದರೆ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ದ್ವೀಪವ ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾ ರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ರೋಮನ್ ಕೆಥೊಲಿಕ ಮತವ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಇವರ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಸ್ಥಳಿಯ ರನ್ನು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತದ್ದ ಕೆಳದಿ ನಾಯಕ ರನ್ನು ಅವರು ರೇಗಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಭಂಗವ ನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ಆಕರಗಳು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಹೇಗೆ ವೀರಪ್ಪನಿಂದ ಪಡೆದರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಕರಿಮೆಣಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇವರ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಡಚ್ಚರು ಭಂಗ ಪಡಿಸಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೌಡಸಾರಸ್ವತ ರಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೆಳೆದು ಅರಸರಿಂದ ದಾನಪಡೆದು ಪ್ರಗತಿಹೊಂದಿದ್ದು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿತ ಅನಾಹುತಗಳು, ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ಪದ್ದತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಗಳು ಕ್ಷಕಿರಣ ಬೀರಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಕರಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೌಹಾರ್ದತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಲೇಖನ ರಚಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದವರು

1. ದಿ|| ಡಾ|| ಬಿ.ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ, 2. ಡಾ|| ಪಿ.ಪಿ. ಶಿರೋಡಕರ್, 3. ದಿ|| ಸೇನಾಪುರ ನರಸಿಂಹ ಆಚಾರ್ಯ, 4. ಕೋಟಾ ಪದ್ಮನಾಭ ನಾಯಕ, ಇವರಿಗೆ ಲೇಖಕನ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

1632ರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ರಚಿಸಿದ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಬಂದರಿನ ಚಿತ್ರ

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಹೆರಾಸ್, ಹೆನ್ರಿ, "ಅರವೀಡು ಡೈನಾಸ್ಟಿ" P. 190
2. ನೋಡಿ ಬಿ.ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕೆಳದಿ ಅರಸರು ಹಾಗೂ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಪು. 49-50
3. ಹೆರಾಸ್ - "The expansion of wars of Venkatappa Nayaka of Ikkeri" Indian Historical Record Commission XI 1928 P-112
   ನೋಡಿ, ಕೆ.ಜಿ. ವಸಂತಮಾಧವ "ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಕೋಟೆ" 'ಅಮೃತ' ಬೆಂಗಳೂರು (1971ರ ಪು. 41
4. ಶಾಸ್ತ್ರಿ - ಅದೇ ಗ್ರಂಥ
5. Assentos, I P. 513, Ibid II, P. 79-83, 202-204, ಬಿ.ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ - ಅದೇ ಗ್ರಂಥ 52-74, 85, 87, 92, 98, 124
6. Assentos I 555-6; ಶಾಸ್ತ್ರಿ - The Portugese in Kanara 1478- 1763 ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ 1969 ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ, ಅಪ್ರಕಟಿತ, ಪು 179
7. ಶಾಸ್ತ್ರಿ - 'ಕೆಳದಿ ಅರಸರು' ಪ್ರ. 68-71
8. ಅದೇ, ಪು. 52 ಈ ಕಾಲುವೆಯ ಅವಶೇಷ ಕಿರಿ ಮಂಜೇಶ್ವರದ 1/2ಮೈಲು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.
9. ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪು 87-89
10. ಅದೇ ಪು 85
11. ಶಾಸ್ತ್ರಿ - The Portugese in Kanara - P. 179 ಇದೇ ಲೇಖಕರ - The Studies in Indo-Portugese History (Bangalore - 1981) P-230
12. ಶಾಸ್ತ್ರಿ - ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರು ಹಾಗೂ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಪು 489-49; Studies in Indo-Portugese History P. 224. ಆದರೆ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ.
13. ಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಎಂದರೆ ಮಹಾವರಾಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕರಾವಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವರಾಹ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಇತಹಾಸ 12ನೇಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.
14. ಗುಹೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಗುಜ್ಜಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗೆ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು ಭೂದಾನ ನೀಡಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.
15. ನಾರಾಯಣಮಲ್ಯನು ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನ ರಾಯಭಾರ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮಲ್ಯನ ಸಹೋದರನು ಮುಂದೆ ಕೆಳದಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಯನು ಕೆಳದಿ ನಾಯಕನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಕರಿಸಿದನು. ನೋಡಿ Foster, English, Factories in India 1661-64 P. 349
16. ಈ ಶಾಸನದ ಫೋಟೋವನ್ನು ಕೋಟಾ ಪದ್ಮನಾಭ ನಾಯಕರು ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶಾಸನದ ಪಾಠ ದಿ॥ ಸೇನಾಪುರ ನರಸಿಂಹ ಆಚಾರ್ಯರ ಮುಖಾಂತರ ಸಿಕ್ಕಿದೆ
17. ಈ ಶಾಸನವು ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತಹೆಬ್ಬಾರರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಶಾಸನದ ಪಾಠವನ್ನು ವಸಂತಶೆಟ್ಟರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ Quarterly Journal of the Mythic Society, July 1987, P. 162-3
18. ರಾಮ ಪೈ ಕೆಳದಿ ವೀರಭದ್ರ-ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯಕರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರಸುಗಳ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದನು ನೋಡಿ ಬಿ.ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ - ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರು ಹಾಗೂ ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಪು 74-97